

Funktionsrätt

– ett nytt begrepp i svenska språket

Monica Klasén McGrath

Funktionsrätt
Sverige

Många ord?

Funktionsvariationer

Funkis

Funk...
...eeh...

Funktionsnedsättning

Funktionshinder

Normbrytande funktionalitet

Behövs det verkligen ytterligare ett ord?

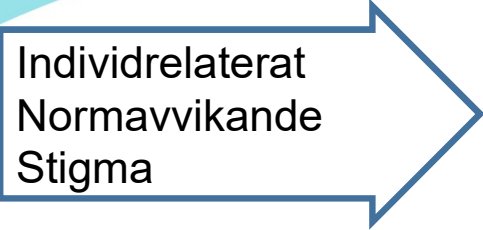

Begreppsutveckling

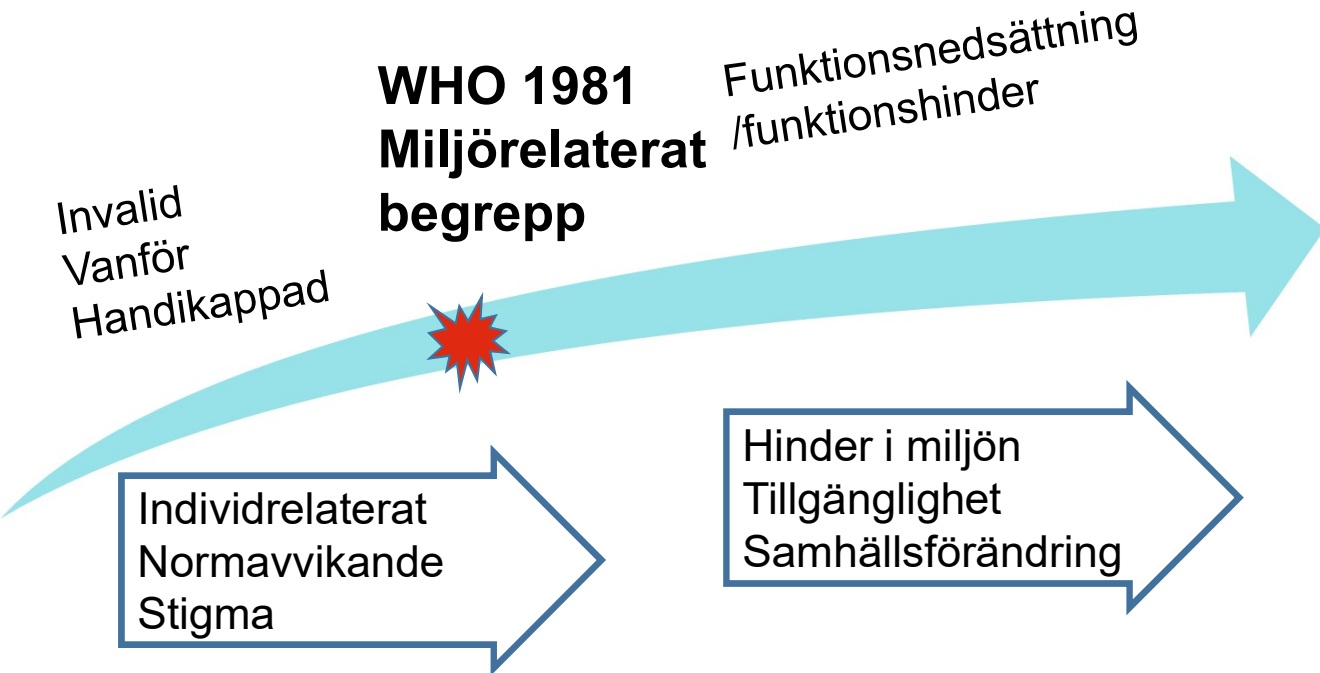
Invalid
Vanför
Handikappad

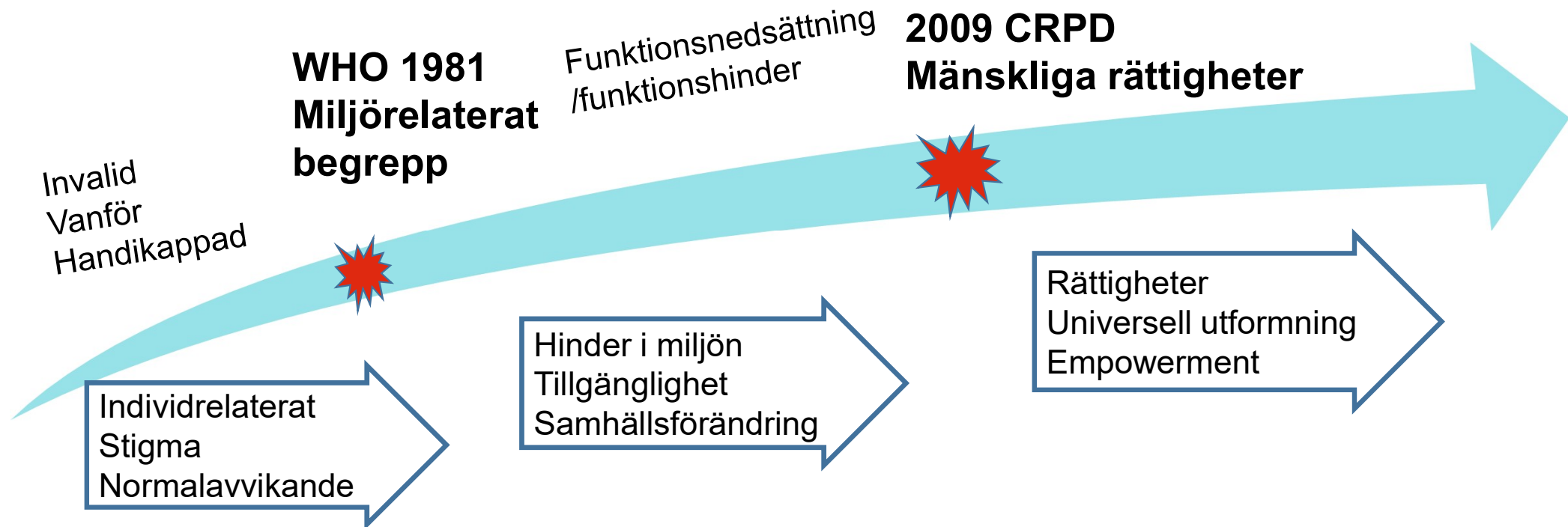
Individrelaterat
Normavvikande
Stigma

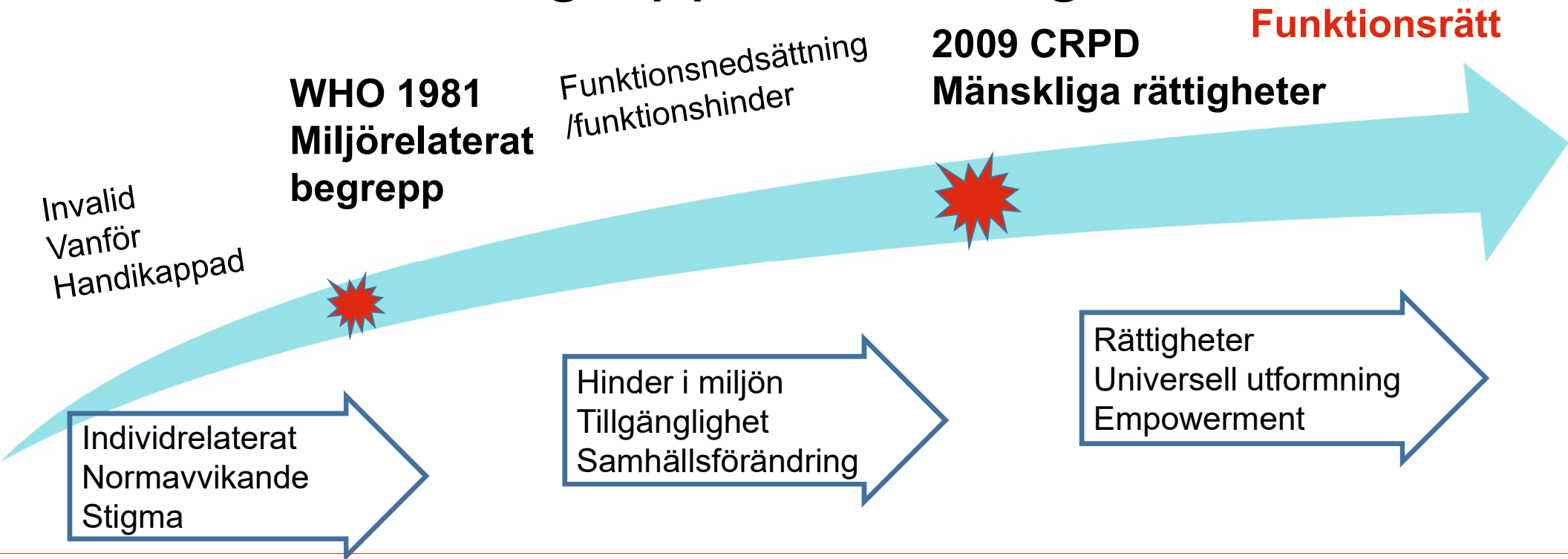
Begreppsutveckling

Begreppsutveckling

Begreppsutveckling

Nuvarande formella begrepp

Funktionsnedsättning definieras som nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga hos en person.

Funktionshinder definieras som en begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen.

Nytt begrepp

Funktionsrätt definieras som rätten för en person med funktionsnedsättning till full delaktighet

I kommentarfältet kan anges: Varje människas rätt att vara full delaktig på lika villkor som andra i samhällslivets alla delar grundar sig på mänskliga rättigheter. Det handlar om principen om universell utformning, att samhällsutformningen ska inkludera alla människor.

Ett tredje perspektiv

Funktionsnedsättning beskriver den individuella egenskapen

Funktionshinder beskriver de hinder som uppstår i miljön

Funktionsrätt beskriver rätten till full delaktighet utifrån mänskliga rättigheter

I praktiken...

Jag har en intellektuell funktionsnedsättning som gör det svårt att ta in information. **(funktionsnedsättning)** Den här webbsidan är inte utformad efter mina behov. **(funktionshinder)** Jag har samma rätt som alla andra att förstå informationen, det är min **funktionsrätt!**”

I praktiken...

Mitt barn har koncentrationssvårigheter. Lär miljön i skolan är inte utformad så att han kan ta del av undervisningen. Han har rätt till en fungerande skolgång som andra barn, det är hans **funktionsrätt!**”

I praktiken...

Vi har en kronisk sjukdom som ger oss vissa **funktionsnedsättningar**.
Sjukvården är inte utformad efter våra behov. Vi har rätt till en fungerande vård på lika villkor, det är vår **funktionsrätt!**

De första historiska begreppen...

...handlade om att beskriva det avvikande hos enskilda individer.

Fokus låg då på insatser för att få dessa att passa in i "normen", alternativt att särskilja dem från "normalsamhället".

Det miljörelaterade begreppet...

...handlar om att identifiera hinder i miljön och att undanröja dessa.

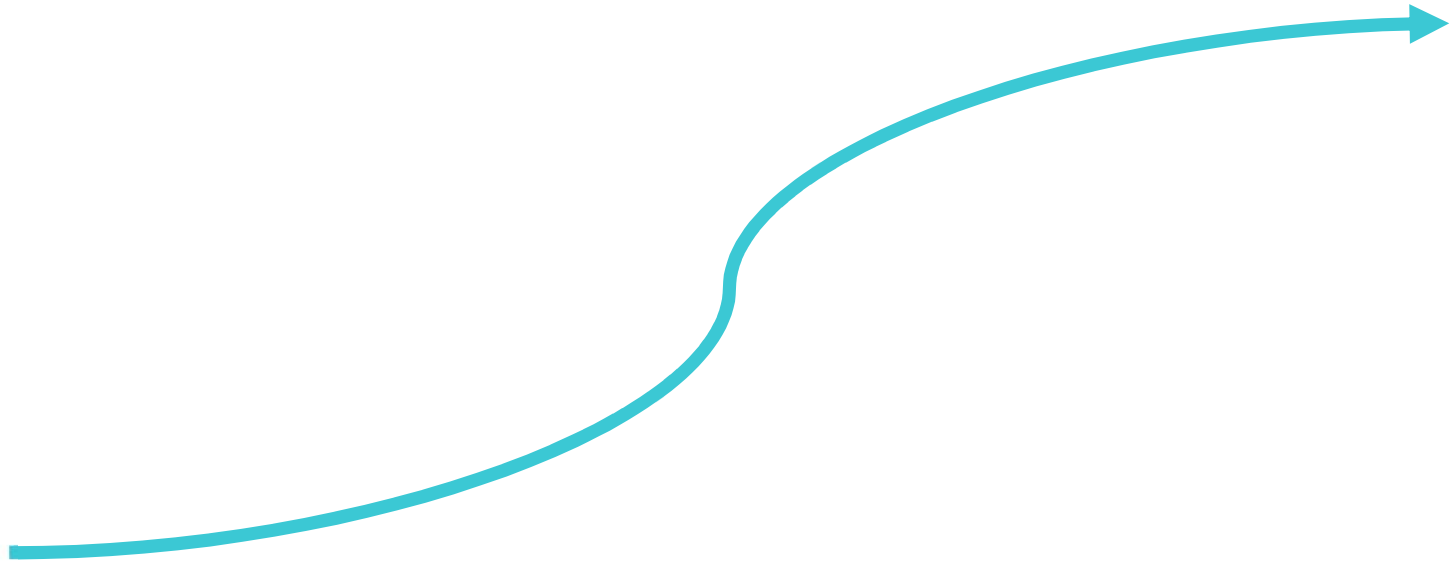
Begreppet "tillgänglighet" blev centralt och utvecklades till att handla om olika typer av tillgänglighet, definierat utifrån olika funktionsnedsättningar och olika miljöer.

"fysisk tillgänglighet", "kognitiv tillgänglighet", "digital tillgänglighet"

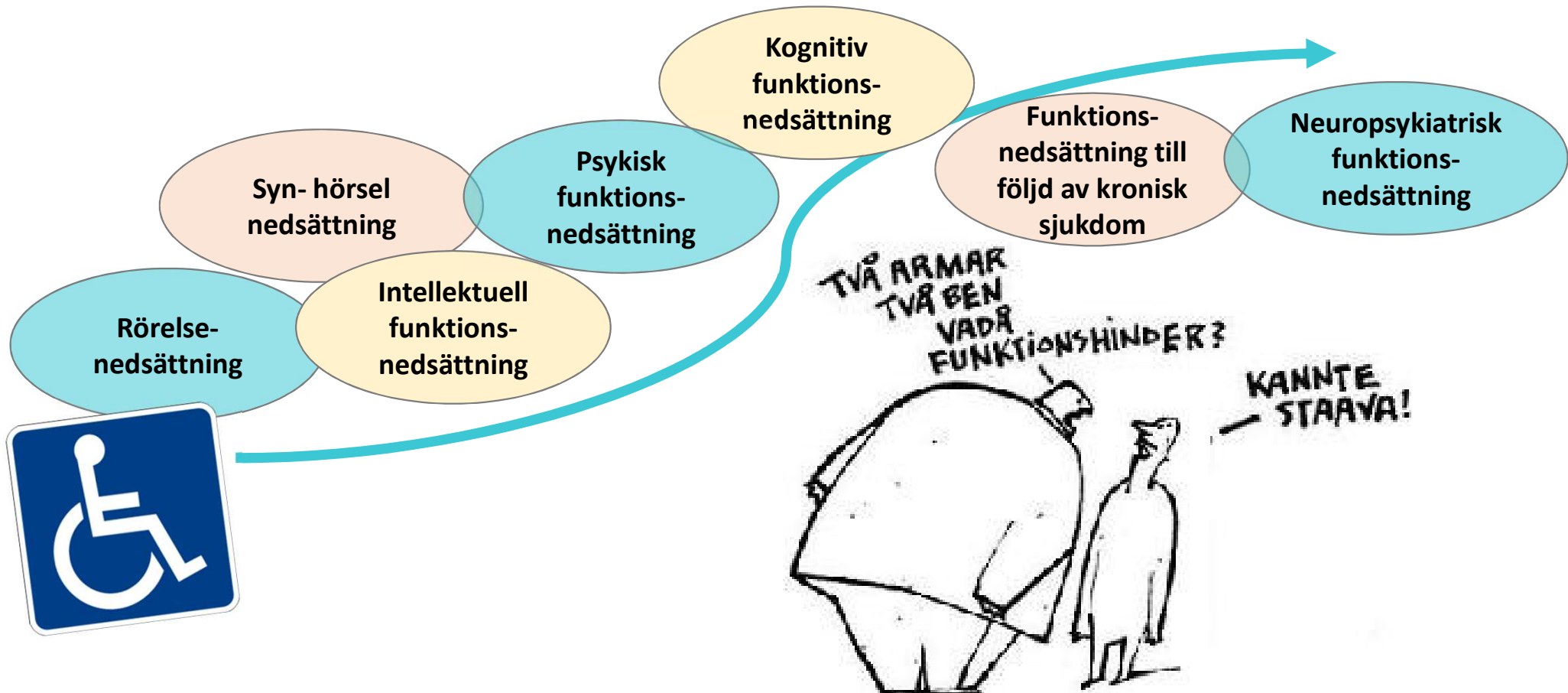
Det nya rättighetsbaserade begreppet...

...handlar om alla människors rätt till full delaktighet och lika villkor. De mänskliga rättigheterna är lika för alla, men är förtydligade för personer med funktionsnedsättning i Funktionrättskonventionen. Mänskliga rättigheter är okränkbara och är individuellt utkrävbara. **Oavsett funktionsnedsättning. Oavsett miljö.**

Vilka berörs?

Vilka berörs?

En av fem har en funktionsnedsättning som påverkar den dagliga livsföringen.

Vilka berörs?

Alla berörs av samhällets utformning!

Mänsklig mångfald

”**Universell utformning** innebär att produkter, tjänster, miljöer och program från början ska utformas så att de ska kunna användas av så många som möjligt utan behov av anpassning eller specialutformning.”

Vi utgår från att alla är olika!

Tre parallella spår

- Nya produkter, tjänster, miljöer och program ska utformas **universellt**, för att fungera för alla oavsett behov och förutsättningar. Vi ska göra ”rätt från början” för en hållbar utveckling.

Tre parallella spår

- Nya produkter, tjänster, miljöer och program och ska utformas **universellt**, för att fungera för alla oavsett behov och förutsättningar. Vi ska göra "rätt från början" för en hållbar utveckling.
- I befintliga miljöer måste vi fortsätta identifiera och undanröja hinder för **tillgänglighet**, så att vi slipper onödiga särlösningar.

Tre parallella spår

- Nya produkter, tjänster, miljöer och program och ska göras **universellt utformade**, för att fungera för alla oavsett behov och förutsättningar. Vi ska göra "rätt från början" för en hållbar utveckling.
- I befintliga miljöer måste vi fortsätta identifiera och undanröja hinder för **tillgänglighet**, så att vi slipper onödiga särlösningar.
- Vi behöver fortfarande **individuella anpassningar** för att säkerställa att alla får tillgång och lika möjligheter. (...men det får inte vara utgångspunkten för samhällsutformningen)

Funktionsrätt
– ett nytt begrepp i svenska språket
...men också ett perspektivskifte!

Självklart !

Så här vill
vi göra !

Funktionsrätt?

rätt

Funktionsrätt
Sverige

Valet 2018
handlar om
funktionsrätt!

Det är en fråga om jämlikhet
– en ödesfråga för oss alla.

Funktionsrätt
Sverige

**Ingen vinner ett val på
Funktionsrättsfrågor
... men**

**Många kan förlora ett
val på dem...!**

TACK

